

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/288/2019
Identifikačné číslo spisu: 8116220162
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8116220162.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T. X. P., bývajúcej v L., L. Č.. XX, zastúpenej JUDr. Vladimírom Milasom, advokátom v Prešove, Masarykova 13, proti žalovanému N. G. W., bývajúcemu v L., U. XX, zastúpenému JUDr. Martinom Staroňom, advokátom v Prešove, Hlavná 89, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14C/238/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. marca 2019 sp. zn. 8Co/124/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 25. marca 2019 sp. zn. 8Co/124/2018 a rozsudok Okresného súdu Prešov z 23. mája 2018 č. k. 14C/238/2016-268 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie rozsudkom z 23. mája 2018 č. k. 14C/238/2016-268 určil, že žalobkyňa je vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/2 k celku k nehnuteľnostiam evidovaným na LV č. XXXXX, okres: L., obec: L., katastrálne územie: L., a to stavby - rodinný dom, súpisné číslo XXXX stojaci na parcele č. XXXX a parcely registra „C“ č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 478 m², ktoré nadobudol žalovaný na základe Darovacej zmluvy z 20. marca 2009, ktorej vklad bol povolený dňa 15. apríla 2009, pod č. P. - XXXX/XXXX. Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že žalobkyňa darovacou zmluvou z 20. marca 2009 previedla polovicu vyššie označených nehnuteľností na žalovaného. Žiadosťou z 10. augusta 2016 vyzvala žalovaného o vrátenie tohto daru z dôvodu, že sa mal dopustiť hrubého porušenia dobrých mravov, tým, že bez jej vedomia a súhlasu previedol ich spoločné, do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov patriace, nehnuteľnosti na spoločnosť G., IČO: XX XXX XXX, ktorej je jedným spoločníkom a konateľom, a ktorej obchodný podiel, do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nepatrí. Malo ísť o meštiansky dom súpisného čísla XXXX spolu s príľahlým pozemkom, parcelami registra C parcelné č. XXX, č. XXX/X a č. XXX/X v katastrálnom území L., spolu zapísané na LV č. XXXXX, prevedený kúpnu zmluvou V XXXX/XXXX z 22. júna 2016 a rekreačnú chatu súpisného čísla XXX spolu s príľahlým pozemkom, parcelami registra C parcelné č. XXXX/XX a č.

XXXX/XX v katastrálnom území W., spolu zapísané na LV č. XXXX, prevedený kúpnu zmluvou P. XXXX/XXXX zo 17. mája 2016. Zároveň, bez jej vedomia a súhlasu, žalovaný previedol ku dňu 17. júna 2016 aj časť ich spoločného obchodného podielu v spoločnosti G., IČO XX XXX XXX o veľkosti 88,70 % k celku zo svojej osoby na spoločnosť G., IČO: XX XXX XXX, ktorá vznikla pred uzavretím ich manželstva, a preto obchodný podiel v nej do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov nepatrí. Žalobkyňa ďalej vo svojej žiadosti o vrátenie daru uviedla, že žalovaný uskutočnil tieto kroky premyslene, v čase ich manželskej krízy, kedy ich manželstvo neplnilo svoju funkciu, kedy spolu nehospodárili, a kedy žalovaný neprispieval na chod domácnosti, ani na výživu deťom a ani na jej výživu ako manželky. Jeho komunikáciu s ňou označila za plnú hrubých urážok. Túto jeho činnosť potom označila za premyslenú snahu ju majetkovo a finančne poškodiť, ľudsky ponížiť, čo považovala za konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi a pravidlami manželského spolužitia.

3. Súd prvej inštancie, viazaný skutkovými dôvodmi vymedzenými v žiadosti žalobkyne o vrátenie daru z 20. augusta 2016, potom nemal za preukázané, že by žalovaný komunikoval so žalobkyňou urážlivo, vulgárne resp. že by sa nestaral o deti, o domácnosť. Práve naopak, predloženými listinami bolo preukázané, aké prostriedky žalovaný vynaložil na ich spoločné deti, resp. že do mája roku 2016 výlučne on uhrádzal inkaso a platby súvisiace s rodinným domom. Žalobkyňa preto neuniesla dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení ohľadom skutočností, že ju žalovaný hrubo urážal, resp. sa nestaral o deti a o domácnosť.

4. Avšak podľa súdu prvej inštancie zásadným dôvodom požiadavky žalobkyne o vrátenie daru v zmysle jej výzvy z 20. augusta 2016 bola skutočnosť, že mal žalovaný previesť ich spoločný majetok na spoločnosť G., ktorá však vznikla ešte pred uzavretím ich manželstva a ktorej obchodný podiel preto nespadal do ich bezpodielového spoluvlastníctva (BSM). V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že žalovaný nepreukázal (neuniesol dôkazné bremeno) svoje tvrdenia, že žalobkyňa s prevodom tohto majetku na uvedenú spoločnosť súhlasila.

5. V ďalšom mal súd prvej inštancie za preukázané, že i žalobkyňa svojou mierou prispela k rozvratu manželstva so žalovaným, keď sa podieľala na aktivitách „sekty“, nadviazala mimomanželskú známosť. Tieto skutočnosti však podľa súdu nič nemohli zmeniť na závere, že žalovaný nepochybne previedol rekreačnú chatu na J. kúpnu zmluvou zo 17. mája 2016 i meštiansky dom v L. kúpnu zmluvou z 22. júna 2016, a taktiež, že dňa 17. júna 2016 previedol časť ich spoločného podielu spoločnosti G. o veľkosti 88,7 %, všetko na spoločnosť G., a to bez vedomia a súhlasu žalobkyne. Túto skutočnosť, teda prevod nehnuteľnosti veľkej hodnoty, resp. obchodného podielu bez súhlasu, resp. vedomia žalobkyne, potom súd vyhodnotil ako hrubé porušenie dobrých mravov. Skutočnosť, že predmetom iných súdnych konaní bolo súčasné riešenie otázok, či bol majetok prevedený bez súhlasu, resp. so súhlasom žalobkyne, neznamenal, že by sa žalobkyňa nemohla domáhať vrátenia daru. V tomto smere potom uviedol, že aj keď bola v iných konaniach riešená otázka platnosti, resp. neplatnosti prevodu tohto majetku žalovaným na spomínanú spoločnosť, kde žalovaný je jediným konateľom a spoločníkom, za situácie, že žalovaný hodnoverne nepreukázal, že by žalobkyňa mala vedomosť o týchto prevodoch a už vôbec nie, že by udelila súhlas s takýmito prevodmi, súd žalobe vyhovel, keď takéto prevody spoločného majetku považoval za hrubé porušenie dobrých mravov. Uzavrel, že nakoľko žalovaný dar na základe žiadosti žalobkyne nevrátil, táto mala naliehavý právny záujem na požadovanom určení, v zmysle § 137 písm. c) CSP, keďže žalovaný je naďalej evidovaný ako spoluvlastník darovaného podielu.

6. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 25. marca 2019 sp. zn. 8Co/124/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobkyňi priznal voči žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne a dostatočne zistil skutkový stav vecí, svoje rozhodnutie jasne a výstižne odôvodnil a vec správne právne posúdil. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že v danom spore boli splnené podmienky pre vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Poukázal na to, že žalovaný ani v odvolacom konaní nespochybnil skutočnosť, že žalobkyňa nemala vedomosť o prevodoch majetku na spoločnosť G., ani to, že s takýmito prevodmi nesúhlasila. K námietke, že mal súd konanie prerušiť až do právoplatného skončenia konaní vedených na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8Pc/19/2016 a sp. zn. 20C/47/2017

o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv a určenie vlastníckeho práva, poukázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v jeho bode 11. Dodal, že z odpovede žalovaného na žiadosť o vrátenie daru nemožno vyvodit' iný dôvod nesúhlasu s vrátením daru, ako tvrdenie, že žalobkyňa o prevode nehnuteľností - meštianskeho domu a rekreačnej chaty vedela a nenamietala ich prevod na spoločnosť G., a preto odvolací súd nevidel dôvod, pre ktorý by mal súd prvej inštancie toto konanie prerušiť a vyčakať na právoplatnosť konaní o neplatnosť kúpnych zmlúv a určenie vlastníckeho práva. Ak žalovaný vo svojom odvolaní poukazyval na tzv. princíp vzájomnosti, odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní prihliadol aj k tejto skutočnosti, keď hodnotil aj správanie sa darkyne (bod 10. napadnutého rozsudku). Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

7. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie podal z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), resp. ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Za otázku, ktorá doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená označil „či za hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka ako dôvodu na vrátenie daru sa považuje konanie obdarovaného, ktorý ako manžel bez súhlasu druhého manžela previedol nehnuteľný majetok do vlastníctva iného subjektu“, ako i „či za stavu, kedy ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o žalobách o určenie vlastníckeho práva sp. zn. 8Pc/19/2016 a sp. zn. 20C/47/2017, ktorými sa ako predbežná otázka rieši neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka s poukazom na § 40a Občianskeho zákonníka, mohol mať súd prvej inštancie ako aj odvolací súd za preukázané hrubé porušenie dobrých mravov“. Odklon v rozhodnutí odvolacieho súdu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vzhladol v otázke dôvodov na vrátenie daru, ako prípadov hrubo porušujúcich dobré mravy, keď Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/81/1997 (R 31/1999), sp. zn. 3Cdo/191/1996 (R88/1988) a sp. zn. 2Cdo/108/2007 ustálil, že za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať napr. predaj darovanej veci cudzej osobe, nenavštevovanie darcu pri príležitosti sviatkov a jeho životných jubileí, a keď pod hrubým porušením dobrých mravov treba rozumieť ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie, pri zohľadnení správania sa i samotného darcu, t. j. či on sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinnou nevhodného správania obdarovaného voči nemu. Mal za to, že ak dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi za hrubé porušenie dobrých mravov nepovažuje predaj darovanej nehnuteľnosti, tak za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať ani predaj nehnuteľného majetku žalovaným obchodnej spoločnosti G., nakoľko tento nebol žalovanému darovaný.

8. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu zotrvala na tom, že prevod spoločného majetku veľkej hodnoty jedným z manželov na svoju firmu je hrubým porušením dobrých mravov, a dôvodom na vrátenie daru, pretože sa nezlučuje s tým, ako sa manželia majú k sebe správať ohľadom spoločného majetku, ktorý vytvorili spoločným hospodárením za 14 rokov svojho manželstva. Pokiaľ išlo o spory o neplatnosť prevodov tohto majetku uviedla, že spor vedený na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 20P/47/2017 (ohľadne prevodu rekreačnej chaty) je toho času právoplatne skončený v prospech žalobkyne, keď súdy určili, že rekreačná chata patrí do BSM sporových strán a kúpna zmluva, na základe ktorej sa prevod uskutočnil, je neplatným právnym úkonom. Rovnaké rozhodnutie žalobkyňa očakáva i ohľadne prevodu meštianskeho domu (konanie sp. zn. 8Pc/19/2016), kde už prvoinštančný súd jej žalobe vyhovel. O podanom odvolaní nebolo doposiaľ rozhodnuté. V súdnom konaní týkajúcom sa prevodu obchodného podielu ešte prvoinštančný súd nerozhodol.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 CSP. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

13. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016 a 6Cdo/113/2017).

14. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórneho dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016) a súčasne musí byť aj preukázané, že skutočne ide o niektorý z predpokladov prípustnosti dovolania (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu alebo b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne).

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam súvzťažný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým

stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (3Cdo/6/2017, 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a tiež 6Cdo/129/2017). Z uvedeného je zrejmé, že pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu možno zahrnúť len rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (6Cdo/13/2017), teda nie rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky.

17. Žalovaný v dovolaní uviedol, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

18. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej odvolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

19. Odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) ako dôvod prípustnosti dovolania sa „viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“ (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1382).

20. Z obsahu podaného dovolania (článok 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že žalovaný namieta odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [2Cdo/81/1997 (R 31/1999), sp. zn. 3Cdo/191/1996 (R 88/1988) a sp. zn. 2Cdo/108/2007] z dôvodu nesprávnej interpretácie § 630 Občianskeho zákonníka odvolacím súdom. V označených rozhodnutiach súdy ustálili, že za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať napr. predaj darovanej veci cudzej osobe, nenavštevovanie darcu pri príležitosti sviatkov a jeho životných jubileí, resp. pod hrubým porušením dobrých mravov v zmysle týchto rozhodnutí treba rozumieť ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie, pričom je potrebné zohľadniť i správanie sa samotného darcu, t. j. či on sám sa nesprával voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nebolo príčinnou nevhodného správania obdarovaného voči nemu. Mal za to, že ak potom odvolací súd vo svojej rozhodovacej praxi za hrubé porušenie dobrých mravov nepovažoval predaj darovanej nehnuteľnosti, tak za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať ani predaj nehnuteľného majetku žalovaným obchodnej spoločnosti G., nakoľko tento nebol žalovanému darovaný.

21. V žalovaným označenom rozhodnutí najvyššieho súdu z 30. januára 1998 sp. zn. 2Cdo/81/1997 najvyšší súd zamietol dovolanie darkyne proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý zmenil rozhodnutie okresného súdu tak, že žalobu o vrátenie daru zamietol. Dovolací súd uzavrel, že „právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného. Za hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným nemožno považovať napr. predaj darovanej veci cudzej osobe, alebo nenavštevovanie darcu pri príležitosti sviatkov a jeho životných jubileí.“ V danom spore mal súd na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že obdarovaní sa voči darkyni nedopustili takého konania, ktoré bolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, t. j. správanie obdarovaných voči darkyni nedosiahlo intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov zakladajúcu vrátenie daru. Tento záver súdu bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia.

22. V žalovaným označenom rozhodnutí z 21. augusta 1997 sp. zn. 3Cdo/191/1996 najvyšší súd uzavrel, že „k zániku darovacieho vzťahu podľa § 630 Obč. zák. dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu voči obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním k darcovi alebo členom jeho rodiny. Hrubým porušením dobrých mravov sa tu rozumie ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie. Za členov rodiny darcu treba považovať predovšetkým jeho manžela, rodičov a deti a spravidla tiež ostatných príbuzných v priamom rade (predkov a potomkov) ako aj súrodencov, výnimočne aj ďalšie osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, pokiaľ by darca ich ujmu dôvodne pociťoval ako vlastnú ujmu“. V danom spore mal naopak súd na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že obdarovaná sa voči daryni dopustila takého konania, ktoré bolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, t. j. správanie obdarovanej voči daryni dosiahlo intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov zakladajúcu vrátenie daru. Tento záver súdu bol však opätovne iba výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia.

23. Napokon v rozhodnutí z 27. mája 2008 sp. zn. 2Cdo/108/2007 najvyšší súd uviedol, že „predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu na vrátenie daru nie je akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného alebo len samotná jeho nevďačnosť, ale také správanie sa, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba pritom vychádzať z princípu vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného i keby bola taktiež nevhodná, nebolo by možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takom prípade o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu“. V danom spore mal rovnako súd na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že obdarovaný sa voči daryni dopustil takého konania, ktoré bolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, t. j. správanie obdarovaného voči daryni dosiahlo intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov zakladajúcu vrátenie daru. Tento záver súdu bol zase len výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia.

24. V preskúmvanej veci z odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu jasne a zrozumiteľne vyplýva, že úvahy o aplikovateľnosti ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka sa musia vždy odvíjať od posúdenia všetkých osobitostí každého prípadu individuálne (porovnaj jeho záver, že „...za konanie žalovaného voči žalobkyni (daryni) v hrubom rozpore s dobrými mravmi možno považovať i také správanie sa žalovaného, ktorým previedol počas manželstva (avšak už v čase jeho rozvratu) ich spoločný majetok značnej hodnoty na svoju spoločnosť, kde bol konateľom a spoločníkom, ktorej obchodný podiel nepatrilo do masy BSM, a to bez vedomia a súhlasu žalobkyne..“). Takéto riešenie právnej otázky, otázky aplikovateľnosti ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka na konkrétny prípad, vrátane jeho interpretácie, však nepredstavuje odklon od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu.

25. Posúdenie otázky, či konkrétne správanie sa obdarovaného voči darcovi predstavovalo hrubé porušenie dobrých mravov je síce právnou otázkou, avšak s ohľadom na skutkové okolnosti tej ktorej veci, pri jej riešení nemôže existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, pretože kritériá na určenie toho, kedy ide o takú intenzitu, že ide o hrubé porušenie dobrých mravov, sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa prípad od prípadu. Žalovaný namieta, že k odklonu odvolacieho súdu došlo v súvislosti s riešením otázky, či jeho konanie predstavovalo hrubé porušenie dobrých mravov voči žalobkyni ako

darkyni. Tvrdí, že ak dovolací súd v inom konaní (sp. zn. 2Cdo/81/1997) ustálil, že predaj darovanej nehnuteľnosti cudzej osobe nebol vyhodnotený ako hrubé porušenie dobrých mravov, tak ani ním uskutočnený prevod spoločného majetku na jeho spoločnosť, bez vedomia a súhlasu žalobkyne, nemôže predstavovať hrubé porušenie dobrých mravov. Ak potom odvolací (i prvoinštančný) súd jeho konanie takto vyhodnotil, odklonil sa v tomto smere od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

26. Ako už bolo uvedené, správnosť toho, ako súdy riešili skutkové otázky, nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Úvaha súdu o tom, či skutkové zistenia týkajúce sa správania obdarovaného opodstatňujú záver o dôvodnosti žaloby podanej v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, je v každej jednotlivéj veci podložená na vysoko individuálnych (odlišných) okolnostiach, charakteristiky ktorých sú spravidla neopakovateľné v iných prípadoch. Pri posúdení a hodnotení týchto individuálnych okolností postupujú súdy vždy diferencovane, pričom nezotrvávajú (nemôžu zotrvať) na určitých striktných hraniciach. Vzhľadom na to v otázke určenia intenzity porušovania dobrých mravov, ktoré v zmysle žaloby zakladá právo darcu domáhať sa vrátenia daru, ani nemôže existovať (byť vytvorená) ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Rozhodovacia prax súdov môže stanoviť len všeobecné charakteristické znaky konania obdarovaného, ktoré je relevantné podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Zo spisu nevyplýva, že by potom odvolací súd nerešpektoval všeobecné právne závery, ku ktorým dospel dovolací súd (v rozhodnutiach označených žalovaným) z hľadiska posudzovania intenzity konania obdarovaného voči darkyni. V posudzovanej veci navyše nešlo o rovnaký prípad ako v žalovanom označenej veci sp. zn. 2Cdo/81/1997, od záverov rozhodnutia ktorého sa mal podľa neho odvolací súd odkloniť, keďže žalovaný nepreviedol darovanú nehnuteľnosť, ale nehnuteľnosti spoločné, patriace do BSM (v značnej hodnote), pričom tak mal urobiť bez vedomia a súhlasu žalobkyne. Navyše ich nepreviedol na cudziu osobu, ale na spoločnosť, v ktorej bol jediným konateľom a spoločníkom a ktorej obchodný podiel do masy BSM nepatrilo. Nešlo teda o prípad púheho prevodu darovanej veci cudzej osobe, ako tomu bolo vo veci vedenej pod sp. zn. 2Cdo/81/1997. Pokiaľ teda žalovaný tvrdí, že právny záver dovolacieho súdu v preskúmvanej veci, vychádzajúci zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (najmä v jeho rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/81/1997), robí tak neopodstatnene. Ako už bolo uvedené, záver o dôvodnosti žaloby podanej v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, je v každej jednotlivéj veci podložený na vysoko individuálnych (odlišných) okolnostiach, a preto v otázke určenia intenzity porušovania dobrých mravov, ktoré v zmysle žaloby zakladá právo darcu domáhať sa vrátenia daru, ani nemôže existovať (byť vytvorená) ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

27. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

28. Žalovaný prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval tiež z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Cít. ustanovenie dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

29. V danom prípade, žalovaný za nosné, označil právne otázky dovolacím súdom doposiaľ neriešené, a to „či za hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka ako dôvodu na vrátenie daru sa považuje konanie obdarovaného, ktorý ako manžel bez súhlasu druhého manžela previedol nehnuteľný majetok do vlastníctva iného subjektu (ďalej len „prvá otázka“)“, ako i „či za stavu, kedy ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o žalobách o určenie vlastníckeho práva sp. zn. 8Pc/19/2016 a sp. zn. 20C/47/2017, ktorými sa ako predbežná otázka rieši neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka s poukazom na § 40a Občianskeho zákonníka, mohol mať súd prvej inštancie ako aj odvolací súd za preukázané hrubé porušenie dobrých mravov (ďalej len „druhá otázka“)“.

30. Dovolací súd uvádza, že kým prvá z takto nastolených otázok zakladala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, druhá túto prípustnosť podľa cit. ustanovenia nezakladá, nakoľko sa týka procesného postupu súdu v konaní. Prípustnosť dovolania ohľadne druhej, žalovaným nastolenej otázky, by mohla nanajvýš zakladať prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP (žalovaný však prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 CSP nevyvodzoval). Žalovaný druhou nastolenou otázkou, v podstate namieta iba procesný postup súdov (najmä súdu prvej inštancie), ktorý nepristúpil k prerušeniu tohto konania do právoplatného skončenia súdnych sporov ohľadne neplatnosti scudzovacích právnych úkonov, ktorými žalovaný previedol nehnuteľnosti a obchodný podiel na spoločnosť G. (konania vedené pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 20P/47/2017 týkajúce sa prevodu rekreačnej chaty, t. č. právoplatne skončené určením, že rekreačná chata patrí do BSM sporových strán a kúpna zmluva, na základe ktorej sa prevod uskutočnil, bola neplatným právnym úkonom, sp. zn. 8Pc/19/2016, týkajúce sa prevodu meštiackeho domu, t. č. rozhodnuté prvoinstančným súdom, ktorý vyslovil neplatnosť zmluvy o prevode). Tak súd prvej inštancie ako i odvolací súd vo svojich rozhodnutiach zhodne poukázali na to, že hoci bola v predmetných konaniach riešená otázka platnosti prevodu majetku, za situácie, že žalovaný hodnoverne nepreukázal, že žalobkyňa mala o týchto prevodoch vedomosť a už vôbec nie, že s nimi súhlasila, považovali takéto prevody za hrubé porušenie dobrých mravov, a teda za dôvod na vrátenie daru. Preto nevideli dôvod na prerušenie tohto konania do právoplatného skončenia uvedených konaní. Možno potom konštatovať, že súdy svoje rozhodnutia založili na tom, že žalovaný sa dopustil hrubého porušenia dobrých mravov už len tým, že nehnuteľnosti previedol bez súhlasu a vedomia žalobkyne, a to bez ohľadu na prebiehajúce spory medzi stranami ohľadne platnosti/neplatnosti scudzovacích úkonov. Inak povedané, za hrubé porušenie dobrých mravov považovali aj situáciu, ak by žalovaný tieto nehnuteľnosti previedol inak platne. Otázka výsledku v daných sporoch bola tak pre súdy irelevantná (relevantnou bola nevedomosť a nepreukázaný súhlas s ich prevodom žalobkyňou). Možno preto konštatovať, že (ak by aj bola daná prípustnosť dovolania v tejto otázke podľa § 421 CSP), odvolací súd (ani súd prvej inštancie) svoje rozhodnutia na vyriešení takto formulovanej otázky nezaložili.

31. Ako však už dovolací súd uviedol, hoci žalovaný, v druhej ním nastolenej otázke, resp. v ním označenom postupe súdov, nesprávne prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z ust. § 421 písm. b/ CSP (hoci táto by mohla nanajvýš prichádzať do úvahy iba podľa § 420 písm. f/ CSP), avšak aj tu si dovolací súd súčasne dovoľuje uviesť, že nedostatok rozhodnutia súdu o návrhu na prerušenie konania podľa § 164 CSP (tzv. prípad fakultatívneho prerušenia konania), nie je dôvodom prípustnosti dovolania ani podľa § 420 písm. f) CSP.

32. Judikatúra najvyššieho súdu za porušenie práva na spravodlivý proces označuje medziiným postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci, odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie, hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (pozri napr. R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 3Cdo/231/2008, 4Cdo/20/2001). Dovolací súd ale na druhej strane štandardne zastáva názor, že nie každé porušenie procesných oprávnení strany sporu alebo procesne nesprávny postup súdu má za následok (až) procesnú vadu konania v zmysle § 420 CSP (pozri napr. rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/144/2014, resp. 3Cdo/56/2014).

33. Rozhodnutia súdu o prerušení konania a o zamietnutí návrhu na prerušenie konania sú procesnými rozhodnutiami, ktorými sa nerozhoduje o právach a povinnostiach sporových strán vo veci samej. Takéto rozhodnutia majú procesnoprávne dôsledky len pre určité štádium civilného sporového konania; nejde o rozhodnutia vo veci samej, ktoré by do práv a povinností sporových strán zasahovali konečným spôsobom. Aj keď (prípadne) pri vydávaní týchto rozhodnutí dôjde k procesnej nesprávosti, nemožno nevziať na zreteľ, že v ďalšom konaní, ktoré potom nasleduje, zostávajú strane sporu zachované všetky jej procesné oprávnenia. Dovolací súd tento aspekt zdôraznil už dávnejšie napríklad v rozsudku sp. zn. 2Cdo/29/1992 (pozri R 39/1993), v ktorom uviedol, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ OSP (v súčasnosti § 420 písm. f/ CSP) nie je splnená, ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania.

34. Vychádzajúc zo záverov, na ktorých je založený judikát R 39/1993, možno pre účely preskúmvanej veci konštatovať, že - z určujúceho, materiálneho hľadiska nebol síce postup súdu prvej inštancie v súlade s § 164 CSP (keď výslovne nerozhodol o zamietnutí návrhu na prerušenie konania), avšak žalovanému i naďalej zostali zachované možnosti realizácie jeho procesných oprávnení, v rámci ktorých mohol uplatniť svoj procesný vplyv na výsledok konania. Procesná nesprávnosť, ku ktorej došlo zo strany súdu prvej inštancie (a jej následným akceptovaním i zo strany odvolacieho súdu), nedosahovala preto v danom prípade intenzitu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

35. Z týchto dôvodov dovolací súd uzatvára, že pokiaľ súd prvej inštancie v danom prípade nevydal samostatné rozhodnutie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania (a tento stav akceptoval i odvolací súd), sa súde síce dopustili procesnej nesprávnosti, neporušili však právo žalovaného na spravodlivý proces tak, ako to má na mysli § 420 písm. f) CSP (k tomu pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/204/2013, časopis Zo súdnej praxe č. 51/2014).

36. Napokon v intenciách inštitútu prerušenia konania by v prípade zamietnutia návrhu na prerušenie konania súdom prvej inštancie, nebolo voči takémuto rozhodnutiu prípustné ani odvolanie. V prípadoch prerušenia konania je totiž odvolanie prípustné podľa § 357 písm. n) CSP len proti uzneseniu, ktorým bolo prerušené konanie podľa § 162 ods. 1 písm. a) alebo § 164 CSP, či už na návrh, alebo bez návrhu. Ak by súd návrhu na prerušenie konania nevyhovel, nešlo by o prerušenie konania, a teda odvolanie proti negatívnemu rozhodnutiu by prípustné ani nebolo (k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 4. decembra 2018, sp. zn. 1Obo/15/2018).

37. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného v ním nastolenej druhej dovolacej otázke, z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nevyplýva.

38. Za dôvodné, potom dovolací súd považoval dovolanie žalovaného iba ohľadne nesprávneho právneho posúdenia veci súdmi nižších inštancií v prvej, ním nastolenej otázke, a teda či „za hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka ako dôvodu na vrátenie daru, bolo možné považovať i také konanie žalovaného ako obdarovaného, ktorý ako manžel, bez súhlasu druhého manžela (žalobkyne ako darkyne), previedol spoločný nehnuteľný majetok do vlastníctva iného subjektu (konkrétne spoločnosti G., v ktorej bol žalovaný jej jediným spoločníkom a konateľom)“. Takáto otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená (so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu ani byť nemohla), a preto v situácii, na ktorú sa vzťahuje ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaného bolo v danom prípade procesne prípustné.

39. Ako už bolo uvedené, z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí dovolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018).

40. V danej veci potom otázka posúdenia konania žalovaného ako konania v hrubom rozpore s dobrými mravmi, ktoré zavdalo dôvod pre aplikáciu ust. § 630 Občianskeho zákonníka (t. j. dôvod na vrátenie daru) je nepochybne otázkou právnou, od ktorej riešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Ak súdy na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijali závery o existencii dôvodu pre aplikovanie konkrétnej právnej normy na posudzovaný prípad, je takýto záver záverom právnym (t. j. ide o otázku právneho charakteru). Ak potom odvolací súd, na podklade svojich skutkových zistení (resp. skutkových zistení súdom prvej inštancie), prijal záver o tom, že v danej veci bol splnený (daný) dôvod na vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka, išlo o záver, ktorý bol spôsobilý byť predmetom dovolania.

41. V zmysle § 630 Občianskeho zákonníka sa darca môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy. V tomto ustanovení je upravený osobitný spôsob zániku darovacieho vzťahu, ku ktorému dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu voči obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním k darcovi alebo členom jeho rodiny. Za členov rodiny darcu treba považovať predovšetkým jeho manžela, rodičov a deti a spravidla tiež ostatných príbuzných v priamom rade ako aj súrodencov, výnimočne aj ďalšie osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, pokiaľ by darca ich ujmu dôvodne pociťoval ako vlastnú ujmu (R 88/1998). Právo darcu domáhať sa vrátenia daru vzniká darcovi okamihom správania obdarovaného, ktoré naplňuje znaky uvedené v § 630 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ darca toto právo realizuje, zaniká darovací vzťah momentom, keď prejav vôle darcu (výzva na vrátenie daru) došiel obdarovanému. Ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka umožňuje vyvodiť zodpovednosť za porušenie morálnych pravidiel správania - súhrnu určitých historicky nemenných a všeobecne v spoločnosti akceptovaných noriem etiky, morálky a mravnosti. Vrátenie daru možno považovať za sankciu, ktorou darca postihuje obdarovaného za jeho správanie hrubo porušujúce tieto morálne pravidlá. Uvedené ustanovenie, ktoré za relevantné označuje len správanie obdarovaného, nemožno rozširujúcim spôsobom vykladať tak, že sa ním majú postihnúť aj dôsledky správania iných osôb ako obdarovaného, hoci i jemu blízkych (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 63/2004). Právo darcu na vrátenie daru nezakladá každé negatívne správanie sa obdarovaného voči darcovi. Toto právo nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov obdarovaným (R 31/1999). Predpokladom vrátenia daru je len také negatívne správanie sa obdarovaného, ktoré vzhľadom na všetky významné okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. O také správanie ide spravidla v prípade porušenia dobrých mravov spôsobom, vyznačujúcim sa značnou intenzitou alebo sústavnosťou (opakovanosťou), pričom jeho vonkajším prejavom môžu byť fyzické násilie, hrubé urážky, neposkytnutie potrebnej pomoci, hrubý nezájum a pod. V súlade s § 630 Občianskeho zákonníka možno za právne relevantné považovať len také správanie sa obdarovaného, ktoré sa objektívne prejavilo. Pritom nie je rozhodujúci subjektívny pocit a úsudok darcu (R 61/1997). Pri posudzovaní správania obdarovaného treba vziať do úvahy a hodnotiť i správanie sa samotného darcu v tom zmysle, či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu (princíp vzájomnosti). Uplatnenie princípu vzájomnosti znamená, že pri skúmaní určitého správania obdarovaného z hľadiska, či vykazuje znaky hrubého porušenia dobrých mravov, sa vezme na zreteľ tiež správanie darcu za účelom posúdenia, či on sám sa nespráva

alebo nesprával voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru, lebo následnú (darcom vyvolanú) reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Výnimkou by však bolo také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/108/2007).

42. Podľa názoru dovolacieho súdu je potrebné závery súdov nižších inštancií ohľadne naplnenia dôvodov pre vrátenie daru považovať za predčasné. Iba sama skutočnosť, že žalovaný previedol

spoločný majetok strán (rozumej „majetok patriaci do BSM“) počas manželstva na inú obchodnú spoločnosť nemožno kvalifikovať ako konanie, ktoré bolo v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Občiansky zákonník, ani iný právny predpis nedefinuje pojem dobré mravy. Právna teória a tiež prax stotožňujú dobré mravy so všeobecne uznávanými a historicky overenými základnými spoločenskými, kultúrnymi a etickými normami správania, ako sú napríklad slušnosť, poctivosť, nezneužívanie výkonu práv, nešíkanózny spôsob výkonu práva, rešpektovanie rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov. Za konanie priečiace sa dobrým mravom treba považovať také konanie, ktoré je všeobecne neakceptovateľné z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Súlad konania obdarovanej osoby s dobrými mravmi treba preto posudzovať vždy komplexne, so zreteľom na konkrétnu situáciu medzi darcom a obdarovaným, s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti. Avšak sama skutočnosť, že žalovaný počas manželstva previedol časť spoločného majetku na inú obchodnú spoločnosť (bez súhlasu žalobkyne), bez ďalšieho nesignalizuje takú intenzitu jeho konania, ktorú by bolo možné vyhodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pokiaľ tak urobil v presvedčení, že prevádza svoje výlučné vlastníctvo (z dôvodu ktorého potom i navrhoval prerušenie tohto konania do právoplatného skončenia konaní o určenie neplatnosti scudzovacích právnych úkonov, pričom ani v daných konaniach sa tieto úkony neposudzovali z hľadiska ich absolútnej neplatnosti podľa § 39 Občianskeho zákonníka, t. j. pre ich rozpor s dobrými mravmi, ale iba neplatnosti relatívnej podľa § 40a Občianskeho zákonníka v spojení s § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, t. j. z dôvodu absencie súhlasu druhého manžela s ich prevodom), intenzita porušenia týchto právnych noriem nedosahuje stupeň hrubého porušenia dobrých mravov. Dovolací súd týmto nespochybňuje samotný záver, že by si žalovaný nepočínal v rozpore s dobrými mravmi (prevod majetku v rozpore so zákonom možno potom kvalifikovať aj ako konanie v rozpore s dobrými mravmi), avšak doposiaľ nebolo preukázané, že by intenzita tohto konania (zatiaľ) odôvodňovala aj záver o „hrubom“ porušení dobrých mravov (aj relatívna neplatnosť právneho úkonu vychádza z premisy o jeho platnosti, pokiaľ sa jeho neplatnosti nedovolá dotknutý účastník - § 40a Občianskeho zákonníka). Navyše, ako už bolo uvedené, žalobkyňa sa v tomto smere domáha nápravy cestou podania žalôb o neplatnosť dotknutých úkonov, a v prípade jej úspechu v týchto konaniach, budú tieto nehnuteľnosti riadnym predmetom vyporiadania v rámci ich BSM. Uvedené znamená, že následky konania žalovaného sú zákonom predvídaným spôsobom napravitel'né (cestou vyslovenia neplatnosti scudzovacích právnych úkonov), a teda žalobkyni v tomto smere žiadna ujma na jej právach do budúcnosti nevznikne, resp. táto sa odstráni. Na to, aby súdy vyhodnotili konanie žalovaného ako „hrubé“ porušenie dobrých mravov (teda väčšej intenzity než „bežné“ porušenie dobrých mravov) je potrebné posúdiť i ďalšie okolnosti, za ktorých žalovaný dané nehnuteľnosti previedol, predovšetkým jeho úmysel (motív) tak urobiť. Z neho potom možno usudzovať, či jeho konanie možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov (t. j. či teda konal v presvedčení, že prevádza svoje vlastné nehnuteľnosti alebo tak konal s cieľom úmyselne poškodiť žalobkyňu na jej právach príp. z iného ľstivého úmyslu a pod.). Avšak iba samotná absencia súhlasu žalobkyne s ich prevodom, je len zákonným dôvodom pre vyslovenie relatívnej neplatnosti týchto úkonov, nepreukazuje však samotnú intenzitu konania žalovaného, ako konania v hrubom rozpore s dobrými mravmi (týmto je iba motív takéhoto konania žalovaného ako zložka prejavu jeho vôle). V opačnom prípade by totiž súdy museli ako konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi, vyhodnotiť každé uzavretie zmluvy týkajúce sa nie bežných vecí jedným z manželov, bez súhlasu druhého manžela (napr. i za stavu, kedy by konajúci o existencii a obsahu ustanovenia § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka vedieť nemusel). Možno preto uzavrieť, že nie každé nakladanie s vecami patriacimi do BSM jedným manželom bez súhlasu druhého manžela, treba považovať za konanie hrubo porušujúce dobré mravy, ale len také, pri ktorom bolo vykonaným dokazovaním riadne preukázané, že tak druhý manžel konal s nekalým úmyslom v snahe hrubo poškodiť majetkové práva druhého z manželov. Doposiaľ však nebolo preukázané, že by žalovaný konal v úmysle „ukrátiť“ žalobkyňu o ich spoločný majetok, keďže tieto úkony robil v presvedčení, že išlo o jeho výlučný majetok, s ktorým môže nakladať sám (i preto žalovaný namietal, že súdy vyhodnotili jeho konanie ako hrubé porušenie dobrých mravov, bez tohto, aby vyčkali do právoplatného skončenia uvedených sporov, resp. namietal, že ak bude v týchto sporoch úspešný, súdy ho už dopredu „zbavili“ majetku získaného darom, hoci by sa tak žiadneho nedovoleného konania ani len nedopustil). Z týchto dôvodov dovolací súd po meritórnom dovolacom prieskume vykonanom na základe procesne prípustného dovolania (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) dospel k záveru, v zmysle ktorého žalovaný v

dovolání opodstatnene namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

43. Z týchto dôvodov, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie, zrušil (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V ďalšom budú súdy povinné sa zaoberať všetkými okolnosťami, za ktorých došlo k prevodom spoločného majetku žalovaným, a nielen skutočnosťou, že k nemu došlo bez súhlasu žalobkyne, keďže táto skutočnosť je sama o sebe iba dôvodom pre vyslovenie relatívnej neplatnosti takýchto úkonov, nepreukazuje však i samotnú intenzitu konania žalovaného v podobe hrubého porušenia dobrých mravov. Až po vyhodnotení všetkých okolností konania žalovaného (predovšetkým jeho motívu takto konať vo vzťahu k obdarovanej) súdy nanovo posúdia, či je v danej veci dôvodná aplikácia ust. § 630 Občianskeho zákonníka.

44. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok